

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นบทสรุปและอภิปรายผลเกี่ยวกับการวิจัยเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้คือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และสรุปผลของการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความสามารถในการปฏิบัติงานนิเทศการฝึกสอน ความสามารถในการบริหารงานฝึกสอน ความสามารถในการใช้มนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงาน องค์ประกอบอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อสมรรถภาพของอาจารย์นิเทศก์รวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถภาพของอาจารย์นิเทศก์จะกล่าวตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสมรรถภาพที่ควรจะเป็นของอาจารย์นิเทศก์ในการนิเทศการฝึกสอน
2. เพื่อศึกษาสมรรถภาพของอาจารย์นิเทศก์ในการนิเทศการฝึกสอนที่เป็นอยู่ใน

ปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ อาจารย์นิเทศก์ทุกคนในวิทยาลัยครูภาคเหนือ ทั้ง 8 แห่ง ซึ่งทำหน้าที่เป็นอาจารย์นิเทศการฝึกสอนในปีการศึกษา 2523 จำนวน 224 คน จำแนกได้ดังนี้ คือ วิทยาลัยครูกำแพงเพชร

จำนวน 12 คน วิทยาลัยครูเชียงใหม่ จำนวน 30 คน วิทยาลัยครูเชียงใหม่ จำนวน 29 คน วิทยาลัยครูนครสวรรค์ จำนวน 25 คน วิทยาลัยครูพิบูลย์สงคราม จำนวน 30 คน วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ จำนวน 28 คน วิทยาลัยครูลำปาง จำนวน 40 คนและวิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Check-list) แบบประเมินค่า (Rating Scale) แบบจัดอันดับ และแบบปลายเปิด (Open - ended) สร้างขึ้นโดยศึกษาจากหนังสือเอกสาร คำรงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ให้คำแนะนำเมื่อสร้างเสร็จแล้ว จึงนำมาปรับปรุงเป็นแบบสอบถามและนำไปทดสอบขั้นต้น เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นในส่วนที่เกี่ยวกับสมรรถภาพที่ควรจะเป็น .98 และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพที่เป็นจริง .97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากแบบสอบถามที่แจกไป 224 ฉบับ ได้รับคืนมาทั้งสิ้น 205 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.52

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการดังนี้

(1) ในส่วนที่เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้นำมาแจกนับ (Tally) ตามรายการข้อมูลของประชากรแล้วนำไปหาค่าร้อยละ และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

(2) ในส่วนที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถภาพที่ควรจะเป็นและที่เป็นจริงในการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

(3) ในส่วนที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อสมรรถภาพของอาจารย์นิเทศก์ วิเคราะห์โดยการหาความถี่ในการจัดอันดับความสำคัญแล้วหาค่าจากน้ำหนักที่กำหนดนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

(4) ในส่วนที่เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถภาพของ อาจารย์นิเทศก์ ซึ่งเบี่ยงถ้อยตามปลายเปิด (Open - ended) ใช้วิธีจัดลำดับความคิดเห็น ที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นตรงกันมากที่สุด จนถึงให้ความเห็นน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. สถานการณ์ส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 61.95 มีอายุในช่วงระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.98 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 58.54 มีประสบการณ์ในการนิเทศการฝึกสอน คิดเป็นร้อยละ 97.56 มีระยะเวลาในการเป็น อาจารย์นิเทศก์ในช่วงระหว่าง 1 - 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.73 เป็นอาจารย์นิเทศก์ใน ลักษณะบางเวลา คิดเป็นร้อยละ 73.17 หน้าที่ในปัจุบันคือ อาจารย์ผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 78.05

2. สมรรถภาพของอาจารย์นิเทศก์ในการนิเทศการฝึกสอน ผลการวิจัยสรุป ได้ดังนี้

ก. ความรู้ความสามารถทางวิชาการ อาจารย์นิเทศก์มีความเห็นสอดคล้อง กันเป็นส่วนใหญ่ว่าความรู้ความสามารถทางวิชาการ เป็นสมรรถภาพที่จำเป็นมากสำหรับ อาจารย์นิเทศก์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องต่อไปนี้ คือ

- (1) ความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการฝึกหัดครู
- (2) ความรู้ความเข้าใจในวิธีการสอนเทคนิคการสอน
- (3) ความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียน การสอน
- (4) ความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา
- (5) ความรู้ความเข้าใจในปรัชญาและแนวคิดเกี่ยวกับโครงการ ฝึกสอนและการนิเทศการฝึกสอน

- (6) ความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร ในระดับการศึกษาที่ทำการนิเทศการฝึกสอน
- (7) ความรู้ความเข้าใจในทักษะการสอนในระดับการศึกษาที่ทำการนิเทศการฝึกสอน

ส่วนในลักษณะของความเป็นจริงนั้น อาจารย์นิเทศมีความรู้ความสามารถมาก โดยส่วนรวม โดยเฉพาะในเรื่องความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับอาจารย์นิเทศทั้ง 7 ประการ ดังกล่าว ซึ่งถือได้ว่าเป็นลักษณะที่มีความสอดคล้องกันเป็นอย่างดี ในสภาพของความเป็นจริงดังกล่าว ถึงแม้ว่าอาจารย์นิเทศจะมีความรู้ความสามารถมากโดยส่วนรวมก็ตาม แต่ก็ยังมีความรู้ความสามารถบางประการที่อาจารย์นิเทศมีอยู่ในวงจำกัดหรือพอมีความรู้ความสามารถอยู่บ้างทั้ง ๆ ที่อาจารย์นิเทศก็เห็นว่าเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นมากซึ่งได้แก่

- (1) ความรู้ความเข้าใจในเรื่องนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการศึกษา
- (2) ความเข้าใจในชุมชนที่ไปปฏิบัติงาน
- (3) ประสบการณ์ในการนิเทศการศึกษาครูประชาบาล
- (4) ความรู้ความสามารถในการวิจัย

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว ความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศในส่วนที่เป็นสมรรถภาพที่ควรจะเป็นและสมรรถภาพที่เป็นจริง ในเรื่องความรู้ความสามารถทางวิชาการ จะมีความสอดคล้องกันมาก

ข. ความสามารถในการปฏิบัติงานนิเทศการฝึกสอน อาจารย์นิเทศมีความเห็นว่า ความสามารถในการปฏิบัติงานนิเทศการฝึกสอนเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องต่อไปนี้

- (1) ความสามารถในการช่วยเหลือแนะนำวิธีสอนแก่นักศึกษาฝึกสอน
- (2) ความสามารถในการให้คำแนะนำแก่นักศึกษาฝึกสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

- (3) ความสามารถในการแนะนำทักษะต่าง ๆ ในการสอนให้แก่
นักศึกษาฝึกสอน
- (4) ความสามารถในการให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่นักศึกษาฝึกสอนเป็น
รายบุคคล
- (5) ความสามารถในการตรวจบันทึกการสอนพร้อมทั้งให้คำแนะนำ
ช่วยเหลือ

ความสามารถทั้ง 5 ประการดังกล่าวในสภาพที่เป็นจริง อาจารย์นิเทศก์มีความ
สามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง ซึ่งถือเป็นความสอดคล้องกันเป็นอย่างดีและมีความ
สามารถในคำนำต่อไปนี้ที่อาจารย์นิเทศก์เห็นว่า เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นมากในการปฏิบัติ
งานนิเทศ แต่ในความเป็นจริงอาจารย์นิเทศก์พอจะมีความสามารถในการปฏิบัติอยู่บ้างไม่
มากนักคือ

- (1) ความสามารถเตรียมนักศึกษาฝึกสอนให้มีความพร้อมทุกด้านก่อนออก
ฝึกสอน
- (2) ความสามารถในการช่วยเหลือครู-อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนได้
พัฒนาความสามารถในการนิเทศการฝึกสอน
- (3) ความสามารถในการประยุกต์ความถนัดต่าง ๆ ลงมาสู่การทดลองและ
ปฏิบัติได้
- (4) ความสามารถในการแนะนำการใช้สื่อที่สนับสนุนและแหล่งความรู้
เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในการสอนของนักศึกษาฝึกสอน
- (5) ความสามารถในการใ้ต้นวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการศึกษาในการนิเทศ
การฝึกสอน
- (6) ความสามารถในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษา
ฝึกสอนได้เจริญก้าวหน้าในวิชาชีพครู เช่น จัดวิทยากรมาให้ความรู้

- (7) ความสามารถในการช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอนทำการวิเคราะห์ การสอน
- (8) ความสามารถในการจัดป้ายนิเทศ เพื่อแนะนำความรู้ที่เป็นประโยชน์ ต่อนักศึกษาฝึกสอน
- (9) ความสามารถในการจัดนิทรรศการในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาฝึกสอน
- (10) ความสามารถในการพานักศึกษาฝึกสอนไปศึกษานอกสถานที่ เพื่อ เรียนรู้สภาพการณ์ที่เป็นจริง

ค. ความสามารถในการบริหารงานฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์มีความเห็นว่า ความสามารถในการบริหารงานฝึกสอนในทุกเรื่อง เป็นสิ่งที่จำเป็นมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสามารถในการดูแลนักศึกษาฝึกสอนให้ปฏิบัติงานและประพฤติตนได้ถูกต้อง เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นมากที่สุดและในลักษณะความเป็นจริงอาจารย์นิเทศก์มีความสามารถในการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้ก็ เช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตามในสภาพที่เป็นจริง อาจารย์นิเทศก์มีความสามารถในการปฏิบัติ อยู่ในเกณฑ์ค่าอยู่หลายเรื่อง ทั้ง ๆ ที่อาจารย์นิเทศก์เห็นว่า เป็นเรื่องที่ต้องปฏิบัติให้มากที่สุด

- (1) ความสามารถในการประสานงานระหว่างโรงเรียนฝึกสอน ชุมชนกับวิทยาลัย
- (2) ความสามารถในการประชาสัมพันธ์ให้ข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการฝึกสอนการนิเทศการฝึกสอนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (3) ความเข้าใจโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนฝึกสอน
- (4) ความสามารถในการให้ความร่วมมือช่วยเหลือทางโรงเรียน ในการปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ และในการพัฒนาท้องถิ่น

- (5) ความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับการสำรวจ พิจารณา คัดเลือก ขยายและยุบหน่วยฝึกสอน
- (6) ความสามารถในการศึกษารวบรวม สถิติข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการฝึกสอนการนิเทศการฝึกสอน
- (7) ความสามารถในการจัดประชุมสัมมนา ระหว่างสถาบันฝึกหัดครู ครู-อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนและนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการฝึกสอน
- (8) ความสามารถในการจัดสวัสดิการ บริการในกํานต่าง ๆ แก่ นักศึกษาฝึกสอน
- (9) ความสามารถในการจัดทำเอกสาร วารสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนการนิเทศการฝึกสอน

ง. ความสามารถในการไว้วางใจสัมพันธไมตรีในการปฏิบัติงาน อาจารย์นิเทศก์เห็นว่า มนุษยสัมพันธ์ เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นมากที่สุดสำหรับอาจารย์นิเทศก์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) มีความจริงใจและเปิดเผยต่อบุคคลอื่น
- (2) เข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล
- (3) เปิดโอกาสให้บุคคลอื่นได้แสดงออกตามความสามารถ
- (4) มีความหนักแน่นและวางตัวได้อย่างเหมาะสม
- (5) มีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นด้วยความเต็มใจ
- (6) ใช้หลักการแห่งประชาธิปไตยในการปฏิบัติงาน
- (7) ให้กำลังใจและไม่ตำหนิติเตียนใคร ๆ หมด
- (8) ยอมรับนับถือผู้ร่วมงาน ยกย่อง ชื่นชมยินดีในผลงาน
- (9) พบปะกับผู้ร่วมงานอยู่เสมอ

ในลักษณะที่เป็นจริงนั้นอาจารย์นิเทศก์ได้ใช้มนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานทุกอย่าง
อยู่ในระดับสูง ซึ่งมีความสอดคล้องกันเป็นอย่างดียิ่งระหว่างสมรรถภาพที่ควรจะเป็นกับ
สมรรถภาพที่เป็นจริง

จ. องค์ประกอบอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อสมรรถภาพของอาจารย์นิเทศก์
อาจารย์นิเทศก์มองเห็นความสำคัญขององค์ประกอบที่จะมีผลต่อสมรรถภาพของอาจารย์
นิเทศก์เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

- อันดับที่ 1 ขวัญในการทำงาน
- อันดับที่ 2 การไม่ได้รับการยอมรับชมเชยเกี่ยวกับการฝึกสอนการนิเทศ
การฝึกสอน
- อันดับที่ 3 อาจารย์นิเทศก์มีนักศึกษาที่จะต้องรับผิดชอบมากเกินไป
- อันดับที่ 4 ความสะดวกในเรื่องยานพาหนะระยะทาง
- อันดับที่ 5 อาจารย์นิเทศก์มีงานที่จะต้องรับผิดชอบในวิทยาลัยมากเกินไป
- อันดับที่ 6 การเรียนการสอนในวิทยาลัยไม่สัมพันธ์กับการฝึกสอน
- อันดับที่ 7 ความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถภาพของอาจารย์นิเทศก์
จากแบบสอบถามปลายเปิด ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

- (1) ด้านผู้บริหาร ควรให้การสนับสนุนเอาใจใส่และส่งเสริม
การนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์เป็นอย่างดี
- (2) ด้านหลักสูตร หลักสูตรการฝึกหัดครูควรให้ความสำคัญของการ
ฝึกสอนเพิ่มมากขึ้นกว่าเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
- (3) ด้านอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์นิเทศก์ควรมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้
จึงจะทำให้มีผลต่อสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน คือ

- มีความพร้อม ความเต็มใจ สรวิทธาและอุทิศเวลาให้กับงานด้านนิเทศ
- ได้รับการอบรมสัมมนาในเรื่องการฝึกสอนการนิเทศการฝึกสอน
- ได้รับอบรมสัมมนาเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ วิธีการสอนใหม่ ๆ
- มีความสามารถในด้านการสอน การจักกิจกรรมการเรียนการสอน การสาธิตการสอนและมีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่ทำกรนิเทศ
- มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการฝึกสอน การนิเทศการฝึกสอน
- มีประสบการณ์ในการสอนในระดับชั้นต่าง ๆ
- มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- ให้ความสำคัญต่อการฝึกสอนการนิเทศการฝึกสอน
- มีอิสระในการปฏิบัติงาน ตลอดจนได้รับความสะดวกในเรื่องการเดินทาง ยานพาหนะ
- ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองเสมอ
- ไม่มีงานสอนในช่วงระยะเวลาที่เป็นอาจารย์นิเทศก์

(4) ด้านการประสานงานกับโรงเรียนหน่วยฝึกสอน วิทยาลัยกับ

โรงเรียนหน่วยฝึกสอน ควรได้มีการประชุมร่วมกันในการดำเนินงาน เพื่อวางแผนปฏิบัติงานในลักษณะต่าง ๆ อันจะทำให้การดำเนินการดำเนินไปด้วยดี

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความรู้ความสามารถทางวิชาการ อาจารย์นิเทศก์มีความเห็นในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพที่ควรจะเป็น แยกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ มีความจำเป็นอย่างยิ่งและจำเป็นมากต่อการนิเทศการฝึกสอน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นด้วย

อย่างยิ่งทั้งนี้เพราะ ความรู้ความสามารถทางวิชาการจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการปฏิบัติงาน อาจารย์นิเทศก์ผู้ซึ่งทำการนิเทศการฝึกสอนย่อมต้องไม่หากความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การฝึกสอนการนิเทศการฝึกสอนเป็นอย่างก็ในเบื้องต้น เพื่อที่จะได้ดำเนินงานตามวิธีการ กระบวนการต่าง ๆ ในการนิเทศการฝึกสอนให้ได้ผลดี ซึ่งในเรื่องนี้สอดคล้องกับความคิด เห็นของ เดลีย์ง บรู๊วก็คี่และคณะ ซึ่งได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับงานทางค่านิเทศการ ของครูไว้ว่า

หน้าที่ของครูคือ การสอนแต่ก่อนจะสอนครูจะต้องมีความรู้อยู่ก่อน และการ ที่ครูค้นคว้าหาความรู้ย่อมเสมอนั้น นอกจากจะทำให้ครูได้รับความคิดใหม่ๆ แล้ว ยังช่วยฝึกครู ส่งเสริมการสอนอันเป็นงานอาชีพโดยตรง ดังนั้นการ ค้นคว้าหาความรู้ย่อม เสมอ จึงเป็นลักษณะที่สำคัญยิ่งของครู¹

และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล เพ็ญศรีทอง ในเรื่องการศึกษา เปรียบเทียบบุคลิกลักษณะของครู กับนักวิทยาศาสตร์ ซึ่งผลของการศึกษาพบว่า ครูโดย ทั่วไปควรมีลักษณะสำคัญคือ เป็นผู้มีความรู้ทางด้านวิชาการอย่างกว้างขวาง และต้องหมั่น ศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ² อีกประการหนึ่ง บทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ที่สำคัญก็คือ บทบาทในคานเป็นผู้นิเทศงานทางวิชาการ ซึ่งอาจารย์นิเทศก์จะต้องให้คำแนะนำช่วยเหลือ แก่นักศึกษาฝึกสอนและบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง³ ทั้งนี้จากเหตุผลที่สำคัญ 2 ประการดังกล่าว

¹ เดลีย์ง บรู๊วก็คี่และคณะ, ลักษณะครูที่ดี (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ตำรวจ, 2521), หน้า 340.

² พรพิมล เพ็ญศรีทอง, "การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครู กับนัก วิทยาศาสตร์" (ปริทัศน์นิพนธ์มหาดบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2515), หน้า 31.

³ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์, "แนวคิดในการ จักการนิเทศการฝึกสอน," ประสบการณ์วิชาชีพ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2521), หน้า 112.

ความรู้ความสามารถทางวิชาการ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งเป็นอันดับแรกสำหรับอาจารย์
นิเทศก์

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความรู้ความสามารถทางวิชาการ เรียงตามลำดับความ
สำคัญ อาจารย์นิเทศก์เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการฝึกหัดครู วิธีการ
สอนเทคนิคการสอน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอน ความเข้าใจในวัตถุประสงค์
ของการจัดการศึกษา ประชญาและแนวคิดเกี่ยวกับโครงการฝึกสอนการนิเทศการ
ฝึกสอน และความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรในระดับการศึกษาที่ทำการนิเทศการฝึกสอนเป็น
สิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งถือว่าเป็นความคิดที่ถูกต้อง ทั้งนี้ความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์
ของการฝึกหัดครู ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ตลอดจน
ความรู้ในปรัชญาและแนวคิดเกี่ยวกับโครงการฝึกสอนการนิเทศการฝึกสอน จะเป็นเครื่องชี้
นำให้อาจารย์นิเทศก์ทำการนิเทศการฝึกสอนได้อย่างถูกต้องตรงตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์
ของการจัดการศึกษาจะทำให้อาจารย์นิเทศก์ได้ทราบถึงปรัชญาแนวนโยบายที่สททาง ตลอดจน
วัตถุประสงค์ของการศึกษาในแต่ละระดับและในแต่ละแขนงวิชา ความรู้ความเข้าใจในเรื่อง
นี้จะทำให้อาจารย์นิเทศก์มองเห็นความสำคัญของวัตถุประสงค์ของการฝึกหัดครูคือ การผลิต
ครูให้มีความคุณภาพอันจะเชื่อมโยงไปถึงกระบวนการต่าง ๆ ในการที่จะผลิตครูให้ได้ตามวัตถุประสงค์
ที่ต้องการ การฝึกสอนการนิเทศการฝึกสอนเป็นวิธีการหนึ่งที่จะนำไปสู่การผลิตครู
ที่ดีมีคุณภาพ ซึ่งผลสำเร็จจะบังเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่ออาจารย์นิเทศก์มีความรู้ความเข้าใจอย่าง
ถ่องแท้เกี่ยวกับปรัชญาและแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกสอนการนิเทศการฝึกสอนเป็นเบื้องต้น จาก
แนวความคิดดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ส่องสี ชูติวงศ์และสวัสดิ์ สุคนธรังษี
ซึ่งเสนอไว้ว่า "อาจารย์นิเทศก์ต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องความสัมพันธ์
ระหว่างการฝึกสอนกับนโยบายหลักสูตรและโครงการฝึกหัดครูของชาติ โดยต้องมีความเข้าใจ
ว่าการฝึกสอนที่ดีจะช่วยให้นักศึกษาครูออกไปเป็นครูที่ดีเป็นเครื่องมือช่วยสร้างคุณภาพการ

ศึกษาของชาติ" ¹

ส่วนในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการสอนเทคนิคการสอน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอน ตลอดจนความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรในระดับการศึกษาที่ทำการนิเทศการนิเทศสอนนั้น อาจารย์นิเทศควรจะได้พยายามศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดทักษะในการถ่ายทอดเช่นเดียวกัน ทั้งนี้วิธีสอนเทคนิคการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอนถือเป็นหัวใจของการเรียนการสอน ซึ่งสุนทร สุนันทชัย ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้ของครูไว้ว่า

วิธีสอน มีความสำคัญอยู่มาก นักการศึกษาบางท่านถือว่าวิธีสอนหรือกระบวนการ (Process) มีความสำคัญยิ่งกว่าเนื้อหาหรือความรู้ที่สอน (Content) จริง ๆ เสียอีก เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าความรู้มีใช้สิ่งตายตัวอาจเปลี่ยนแปลงได้เสมอ แต่กระบวนการนั้นไม่ใคร่เปลี่ยนแปลงนัก ผู้ที่ใคร่เรียนรู้กระบวนการสร้างความรู้ใหม่ก็สามารถที่จะใช้ความรู้ในเรื่องนี้ค้นหาความรู้ใหม่ได้เรื่อยไปไม่ว่าข้อเท็จจริงหรือกฎเกณฑ์ความรู้จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม ²

แนวความคิดในเรื่องนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกฤษฎา ภักดิ์ประไพ ซึ่งได้ทำการวิจัยลักษณะครูที่ดีในทัศนะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลปรากฏว่าลักษณะครูที่ดีในทัศนะของนักเรียนที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก

¹ เกสียพันธ์ุ ขจรณกุลกิจศิริ, "บทบาทของอาจารย์นิเทศในวิทยาลัยครูส่วนกลางของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 43.

² สุนทร สุนันทชัย, เทคนิคและวิธีสอนวิชาสังคมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สหบัณฑิต, 2514), หน้า 189.

ก็คือ มีวิธีการสอนที่ดี¹

นอกจากนี้ การฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนมักจะประสบปัญหาในการเรียนการสอน อยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเกี่ยวกับวิธีสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งนี้ สาเหตุที่สำคัญก็คือ นักศึกษาขาดประสบการณ์ในการสอน การเรียนรู้หลักการ ทฤษฎี กระบวนการเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนไม่ได้หมายความว่า จะทำให้นักศึกษาฝึกสอนสามารถ ทำการสอนได้เป็นอย่างดี ข้อจำกัดตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่สิ่งที่ยกขึ้นความสามารถ ของนักศึกษาฝึกสอน โดยเฉพาะในก้านวิธีสอน เทคนิคการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ซึ่งเรื่องเหล่านี้สอดคล้องกับการวิจัยของ พิสง ธรรมพันทา ในเรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา" ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษา ฝึกสอนขาดทักษะที่สำคัญในการเตรียมการสอน การวางแผนการสอน การเขียน วัสดุ ประสงค์เชิงพฤติกรรม การเลือกใช้วิธีสอน กิจกรรมและอุปกรณ์การสอน²

สำหรับความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร ในระดับการศึกษาที่ทำการนิเทศการ ฝึกสอนนั้น จะเป็นสิ่งช่วยสนับสนุนให้อาจารย์นิเทศก์ได้ทำการนิเทศการฝึกสอนได้อย่างถูก ต้องเหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดผล ประเมินผลอันจะยังเกิดผลดีต่อกับนักศึกษาฝึกสอนเอง ดังนั้นจากเหตุผลดังกล่าวมาทั้งหมด

¹สุภัทรา ภักดิ์ประไพ, "ลักษณะครูที่ดีในทัศนะของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2513" (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต แผนกประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513), หน้า 34.

²พิสง ธรรมพันทา, "ปัญหาการฝึกสอนของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา" (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), (บทคัดย่อ).

อาจารย์นิเทศก์จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญในการที่จะศึกษาและพยายามทำความเข้าใจความเข้าใจเป็นอย่างดีในเรื่องเหล่านี้ ทั้งนี้อาจารย์นิเทศก์ผู้ซึ่งเป็นทั้งครูและเป็นทั้งผู้นิเทศ จำเป็นจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีและถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ นักศึกษาฝึกสอนผู้ซึ่งขาดทั้งความรู้ ขาดทั้งประสบการณ์ให้ เขามีความรู้ความสามารถและมีความตั้งใจที่จะออกไปประกอบอาชีพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาระดับชาติในอนาคตต่อไป

ความรู้ความสามารถทางวิชาการในส่วนที่เป็นสมรรถภาพที่เป็นจริงนั้น ผลการวิจัยปรากฏว่า อาจารย์นิเทศก์มีความรู้ความเข้าใจมากเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการฝึกหัดครู ความรู้ความเข้าใจในวิธีการสอน เทคนิคการสอน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอน และวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ซึ่งมีความสอดคล้องกันเป็นอย่างดีกับความสามารถทางวิชาการในส่วนที่เป็นสมรรถภาพที่ควรจะเป็น ทั้งนี้อาจจะเป็นไปได้ว่า อาจารย์นิเทศก์ได้มองเห็นความสำคัญและเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามก็มีความรู้ความสามารถทางวิชาการในบางประการ อาจารย์นิเทศก์ยังมีความรู้ความสามารถอยู่ในวงจำกัด เช่น ความรู้ความเข้าใจในเรื่องนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการศึกษา ความเข้าใจในชุมชนที่ไปปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการนิเทศการศึกษาครู ประชาบาล และความรู้ความสามารถในการวิจัยทั้งนี้ในสภาพความเป็นจริง เกี่ยวกับสถานการณ์ส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏว่าอาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์นิเทศก์ในบางเวลา และส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ดังนั้นความรู้ความเข้าใจในชุมชนที่ไปปฏิบัติงาน ตลอดจนความรู้ความสามารถในการวิจัยจึงอยู่ในวงจำกัด

2. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานนิเทศการฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์มีความเห็นว่า ความสามารถที่จำเป็นอย่างยิ่ง และจำเป็นมากสำหรับ อาจารย์นิเทศก์ก็คือ ความสามารถในการช่วยเหลือและแนะนำวิธีสอนแก่นักศึกษาฝึกสอน การให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การแนะนำทักษะต่าง ๆ ในการสอนให้แก่ นักศึกษาฝึกสอน การให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่นักศึกษาฝึกสอนเป็นรายบุคคลและ

ความสามารถในทรวฉบับที่กรรมการสอนพร้อมทั้งให้คำแนะนำช่วยเหลือ ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจและเห็นความสำคัญในเรื่องการฝึกสอน และการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์ได้เป็นอย่างดี ซึ่ง อ็อตโต เจ. ชิปล่า (Otto J. Shipila) ได้เน้นให้เห็นว่าการฝึกสอนเป็นประสบการณ์ที่สำคัญที่สุดของหลักสูตร และผู้บริหารที่สำคัญยิ่งในเรื่องนี้คือ อาจารย์นิเทศก์ในการนิเทศการฝึกสอน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สำคัญมากอาจจะกล่าวได้ว่าสำคัญยิ่งกว่าการปฏิบัติการสอนวิชาอื่นใดทั้งหมดในหลักสูตร¹ และวัตถุประสงค์ของการฝึกสอนก็ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า... เพื่อให้นักศึกษาฝึกสอนได้มีโอกาสทดลองหลักการและวิธีสอนต่าง ๆ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและเพื่อให้นักศึกษาฝึกสอนเกิดทักษะในการสอน² นอกจากนี้ เอ็ดเวิร์ด เอ. พีเรส ยังให้หลักการในการนิเทศการฝึกสอนไว้ว่า... ผู้ทำหน้าที่นิเทศควรตระหนักว่าการนิเทศการสอนควรทำเป็นรายบุคคล เพราะนักศึกษาแต่ละคนย่อมต้องการการนิเทศต่างกัน...³ ส่วนในเรื่องการทรวฉบับที่กรรมการสอนพร้อมทั้งให้คำแนะนำช่วยเหลือเป็นหน้าที่และวิธีการของอาจารย์นิเทศก์โดยตรงอยู่แล้ว และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการฝึกสอน ซึ่งเสนอไว้ในส่วนที่เป็นความสามารถทางวิชาการ อาจจะเห็นเรื่องยืนยันได้ว่า ผลของการวิจัยในส่วนนี้คือเป็นความสามารถในการปฏิบัติงานนิเทศการฝึกสอนที่จำเป็นสำหรับอาจารย์นิเทศก์

¹อ็อตโต เจ. ชิปล่า, "กลวิธีการนิเทศการฝึกสอนในโรงเรียนชนบท," (แปลโดย ชูศรี สุวรรณโชติ), เอกสารประกอบการสัมมนาของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูภาคกลางที่ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา ระหว่าง 9 - 13 กุมภาพันธ์ 2519, (เอกสารอัครสำเนา), หน้า 1.

²วิทยาลัยครูนครสวรรค์, คู่มือการฝึกสอน (นครสวรรค์ : แสงศิลป์การพิมพ์, 2516), หน้า 1.

³Edward A. Pires, Student Teaching Practices in Primary Teacher Training Institution in Asia (Bangkok : UNESCO Regional Office of Education in Asia, 1969), pp. 112.

ในส่วนที่เป็นสมรรถภาพที่เป็นจริง อาจารย์นิเทศก็ได้มีความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงในเรื่องที่กล่าวทั้งหมด ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า เมื่ออาจารย์นิเทศก็เข้าใจในบทบาท ทราบปัญหาที่นักศึกษามีการสอนประสบ มองเห็นความสำคัญและเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการฝึกสอนเป็นอย่างดีแล้ว ลักษณะของการปฏิบัติจึงสอดคล้องกับความสามารถที่พึงเอาไว้ อย่างไรก็ตามความสามารถในการปฏิบัติงานนิเทศของอาจารย์นิเทศก็ในบางเรื่องยังมีความสามารถในการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งได้แก่เรื่องต่อไปนี้ คือ ความสามารถเตรียมนักศึกษาฝึกสอนให้มีความพร้อมทุกด้านก่อนออกฝึกสอน ความสามารถในการช่วยเหลือครู-อาจารย์นิเทศฝ่ายโรงเรียนได้พัฒนาความสามารถในการนิเทศการฝึกสอน ความสามารถในการประยุกต์ความคิดต่าง ๆ ลงมาสู่การทดลอง และปฏิบัติได้ ความสามารถในการแนะนำการใช้วัสดุทัศนูปกรณ์และแหล่งความรู้เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในการสอนของนักศึกษาฝึกสอน ความสามารถในการใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการศึกษาในการนิเทศการฝึกสอน ความสามารถในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกสอนได้เจริญก้าวหน้าในวิชาชีพครู เช่น จัดหาวิทยากรมาให้ความรู้ ความสามารถในการช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอนทำการวิเคราะห์การสอน ความสามารถในการจัดป้ายนิเทศเพื่อแนะนำความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาฝึกสอน ความสามารถในการจัดนิทรรศการในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาฝึกสอน ความสามารถในการพานักศึกษามาฝึกสอนไปศึกษานอกสถานที่ เพื่อเรียนรู้จากสภาพการณ์ที่เป็นจริง เรื่องทั้งหมดดังกล่าวนี้ อาจารย์นิเทศก็เห็นว่า เป็นสิ่งจำเป็นมาก ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นด้วย แต่สาเหตุที่อาจารย์นิเทศก็มีความสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้อยู่ในเกณฑ์ต่ำ อาจจะมาจากรายการต่าง ๆ หลายประการพอสรุปได้ในแต่ละเรื่องได้ดังนี้

(1) ในเรื่องความสามารถในการเตรียมนักศึกษาฝึกสอนให้มีความพร้อมทุกด้านก่อนออกฝึกสอน ตามความเป็นจริงแล้วการเตรียมนักศึกษาฝึกสอนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้นักศึกษามาฝึกสอนได้ฝึกสอนได้อย่างมั่นใจ และเกิดประสิทธิภาพพอสมควร ซึ่งมีงานวิจัยหลายเรื่องที่ยืนยันให้เห็นถึงความสำคัญของเรื่องนี้

เช่น การวิจัยของ สากกร นิปรียาย พบว่า "...โดยทั่วไปนักศึกษาฝึกสอนขาดความ
พร้อมในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น ด้านเนื้อหาวิชา วิธีสอน ทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ครู...¹
ดังนั้น เมื่อการ เตรียมนักศึกษาฝึกสอนมีความสำคัญและจำเป็นเช่นนี้แล้ว แต่อาจารย์นิเทศก์
ยังมีความสามารถในการปฏิบัติอยู่ในระดับจำกัด ทั้งนี้อาจจะมีสาเหตุหลายประการ เช่น
ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของการ เตรียมนักศึกษาฝึกสอนก่อนออกฝึกสอน การสอนวิชาต่าง ๆ ใน
วิทยาลัยไม่สัมพันธ์กับการที่นักศึกษาฝึกสอนจะนำไปใช้ในโรงเรียนฝึกสอน ขาดการวางแผน
ในการ เตรียมการฝึกสอนที่² นอกจากนี้จากประสบการณ์ของผู้วิจัย ผู้วิจัยเห็นว่าข้อจำกัด
ในการปฏิบัติอาจจะมี 3 ข้อ คือ เรื่องต่อไปนี้คือ ความร่วมมือจากอาจารย์ภายในวิทยาลัยในการ
ให้การอบรม แนะนำ ช่วงเวลาในการ เตรียมนักศึกษาฝึกสอนไม่พอเพียง การจัดเตรียม
นักศึกษาทำได้ลำบาก เพราะนักศึกษาต่างกลุ่ม การนัดหมายเวลาทำได้ยาก นักศึกษา
ฝึกสอนไม่เห็นความสำคัญและไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร เป็นต้น หนทางแก้ไขควรเป็น
หน้าที่ของฝ่ายฝึกสอนของวิทยาลัยในการที่จะวางแผนในเรื่องนี้เป็นอย่างใด ร่วมกับฝ่าย
วิชาการของวิทยาลัย

(2) ในเรื่องความสามารถในการช่วยเหลือ ครู-อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน
ได้พัฒนาความสามารถในการนิเทศการฝึกสอน มีสาเหตุที่อาจเป็นไปได้หลายประการที่ทำให้
ให้อาจารย์นิเทศก์ปฏิบัติได้น้อย อาทิเช่น อาจารย์นิเทศก์ไม่มีความรู้ความเข้าใจอย่างเพียงพอ
ที่จะให้คำแนะนำช่วยเหลือได้เพราะ ไม่ได้รับการอบรมสัมมนาในเรื่องนี้ครู-อาจารย์

¹ สากกร นิปรียาย, "การสังเกตและวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนใน
แนวสืบสวนสอบสวนกับการสอนในแนว เกมของนักเรียนฝึกสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ วิชาการศึกษา,"
(ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2516), หน้า 232.

² อุษา วัชรินทร์เสวี, "การจัดการนิเทศการฝึกสอนในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย ภาคบริหารการศึกษาศึกษา จุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัย, 2523), หน้า 11.

นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนมักจะถือเป็นภาระหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์แต่เพียงฝ่ายเดียวในการนิเทศ ดังนั้นโอกาสที่จะได้พบปะพูดคุยปรึกษาหารือและถ่ายทอดจึงทำได้ยาก ครู-อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนไม่เข้าใจบทบาทของตนเอง และเวลาในการจัดอบรมประชุมสัมมนาทำได้ยากหนทางที่จะแก้ไขในเรื่องนี้ได้ก็คือ ควรมีการประชุมชี้แจงร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ก่อนดำเนินการจัดการนิเทศการฝึกสอน เพื่อความเข้าใจตรงกันในเรื่องต่าง ๆ ควรมีการกำหนดนโยบายการฝึกสอนไว้โดยชัดเจน โดยเฉพาะในการให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนในถิ่นต่าง ๆ วางมาตรฐานการปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์ เพื่ออาจารย์นิเทศก์จะได้ดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง จัดอบรมสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการนิเทศการฝึกสอน ตลอดจนเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อที่อาจารย์นิเทศก์จะได้มีความสามารถในการให้ความช่วยเหลือ แนะนำแก่ครู-อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนได้ เชื้อกสรรครู-อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนที่มีความพร้อมและเต็มใจที่จะทำหน้าที่นี้และข้อสุดท้ายก็คือ กำหนดบทบาทหน้าที่ของครู-อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนให้ชัดเจน

(5) สำหรับความสามารถในเรื่องอื่น ๆ เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการในการนิเทศการฝึกสอน เป็นเห็นว่า การประยุกต์ความคิดต่าง ๆ ลงมาสู่การทดลองปฏิบัติ การแนะนำการใช้สื่อทัศนูปกรณ์และแหล่งความรู้ การใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการศึกษาในการนิเทศ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกสอนวิเคราะห์การสอน การจัดทำนิเทศ เพื่อแนะนำความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาฝึกสอนและการพานักศึกษาฝึกสอนไปศึกษานอกสถานที่ เพื่อเรียนรู้จากสภาพการณ์ที่เป็นจริง สาเหตุสำคัญที่อาจารย์นิเทศก์ปฏิบัติได้น้อยนั้น อาจจะเป็นองมาจากอาจารย์นิเทศก์ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเทคนิควิธีการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อูษา วัชรินทร์ เสวี ที่พบว่า วิธีการนิเทศหรือแนวความคิดในการตั้งเกณฑ์การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์มีปัญหามาก¹ นอกจากนี้ช่วงเวลาในการนิเทศการฝึกสอนมีน้อย ซึ่งในปัจจุบันหลักสูตรกรมการ

¹ อูษา วัชรินทร์ เสวี, "การจัดการนิเทศการฝึกสอนในวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"

ฝึกหัดครูกำหนดให้นักศึกษาฝึกสอนออกฝึกปฏิบัติเพียง 8 สัปดาห์ อีกทั้งผลการวิจัยในครั้งนี้ในส่วนที่เป็นสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏว่า อาจารย์นิเทศก์ทำกาเรียนพิเศษบางเวลาเป็นส่วนมาก ดังนั้นลักษณะการนิเทศฝึกสอนเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจึงเป็นแค่เพียงการไปสังเกตการสอนในชั้นเรียน ตรวจบันทึกการสอนและให้คำแนะนำช่วยเหลือเท่านั้น จากเหตุผลทั้ง 2 ประการดังกล่าว การแก้ไขอาจจะทำได้หลายทางคือ ในกรณีที่ไม่สามารถจะเพิ่มเวลาในการฝึกสอนและเปลี่ยนลักษณะการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์เป็นลักษณะเต็มเวลาได้นั้น การฝึกสอนของนักศึกษาควรมอบให้โรงเรียนฝึกสอนเป็นผู้รับผิดชอบในการนิเทศและประเมินผลเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้โดยทางฝ่ายฝึกสอนของวิทยาลัยจะต้องหาวิธีการในการพัฒนาคุณภาพของครู-อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนให้มีสมรรถภาพตามต้องการ อีกประการหนึ่งก็คือ ควรจัดให้มีการสัมมนาอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับแนวทางให้การนิเทศ การฝึกสมรรถภาพการเป็นอาจารย์นิเทศก์เพื่ออาจารย์นิเทศก์จะได้มีบทบาทความสามารถในการนิเทศเสียก่อนที่จะออกไปถ่ายทอด² นอกจากนี้สิ่งที่ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพิ่มเติมอีกก็คือ ควรมีการวางแผนการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ไว้อย่างเหมาะสมและพยายามกำหนดแผนงานที่วางไว้ ซึ่งคงจะช่วยลดปัญหาในเรื่องนี้ได้

ง. ความสามารถในการบริหารงานฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์มีความเห็นว่าความสามารถในการดูแลนักศึกษาฝึกสอนเพื่อให้การปฏิบัติงานและประพฤติตนได้ถูกต้อง

¹ วิทยาลัยครูลำปาง, การสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ในโครงการฝึกหัดครูชนบท ระหว่างวันที่ 22 - 31 กรกฎาคม 2517 วิทยาลัยครูลำปาง (แผนกเอกสารการพิมพ์ วิทยาลัยครูลำปาง, 2517), หน้า 4.

² วรดี ทองใหญ่ ณ อยุธยา, "เทคนิคในการนิเทศการสอนของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ภาคบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 158.

เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นมากที่สุด ส่วนเรื่องอื่น ๆ ถือว่ามีความจำเป็นมาก ทั้งนี้อาจจะ
 เป็นไปได้ว่า อาจารย์นิเทศก์เห็นว่าผู้ที่จะเป็นครูนั้นควรมีความรู้ความสามารถทางการสอนและ
 ความประพฤติน่าจะเป็นสิ่งที่ผู้ที่เป็นครูทุกคนควรจะได้รับสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น ครูคือ ผู้อบรม
 สั่งสอนให้เยาวชนเป็นผู้มีความรู้ เป็นคนดีของสังคม ถ้าครูมีความประพฤติไม่ดีแล้วก็ไม่
 สามารถที่จะพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดีได้ และจากการศึกษาของผู้วิจัยเองพบว่า การฝึกสอน
 ของนักศึกษาฝึกสอนของวิทยาลัยครูโดยทั่วไป จะเน้นเรื่องความประพฤติให้มีความสำคัญเป็น
 อันดับ 1 ส่วนเรื่องการสอนเป็นเรื่องรองลงไป ดังนั้นผลของการวิจัย จึงปรากฏในลักษณะ
 ดังกล่าว

ในส่วนสมรรถภาพที่เป็นจริง อาจารย์นิเทศก์มีความสามารถในการปฏิบัติอยู่ใน
 ระดับค่าหลายเรื่อง ได้แก่ ความสามารถในการประสานงานระหว่างโรงเรียนฝึกสอนชุมชน
 กับวิทยาลัย ความสามารถในการประชาสัมพันธ์ให้ข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการฝึกสอน
 การนิเทศการฝึกสอนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ความเข้าใจในโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนฝึกสอน
 ความสามารถในการให้ความร่วมมือช่วยเหลือทางโรงเรียน ในการปรับปรุงงานด้านต่างๆ
 และในการพัฒนาท้องถิ่น ความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับการสำรวจ ศึกษา
 คัดเลือก ขยายและยุบหน่วยฝึกสอน ความสามารถในการศึกษารวบรวมสถิติข้อมูลต่าง ๆ
 ที่เกี่ยวกับการฝึกสอนการนิเทศการฝึกสอน ความสามารถในการจัดประชุมสัมมนา ระหว่าง
 สถาบันฝึกหัดครู ครู-อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนและนักศึกษาฝึกสอน เกี่ยวกับการฝึกสอน
 ความสามารถในการจัดสวัสดิการบริการในถิ่นต่าง ๆ แก่นักศึกษาฝึกสอน ความสามารถ
 ในการจัดทำเอกสาร วารสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนการนิเทศการฝึกสอน เมื่อพิจารณา
 ในทุกเรื่องทีกล่าวมาแล้วผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นมากสำหรับอาจารย์นิเทศก์
 ที่จะปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีต่อการฝึกสอนของวิทยาลัย ผลการวิจัยที่ปรากฏเช่นนี้ อาจจะเป็น
 เพราะสาเหตุสำคัญดังนี้คือ ในปัจจุบันการจัดการฝึกสอนของวิทยาลัยครูจะจัดแยกเป็น 2
 ลักษณะกล่าวคือ ลักษณะที่ 1 แผนกฝึกประสบการณ์วิชาชีพจะเป็นหน่วยงานอิสระขึ้นตรงต่อ
 สำนักงานอธิการและ ลักษณะที่ 2 แผนกฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นหน่วยงานสังกัดภาควิชา

หลักสูตรและการสอนชี้แจงต่อคณะกรรมการฯ การดำเนินงานทั้ง 2 ลักษณะมีความคล้ายคลึงกันก็คือ วิทยาลัยจะแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่ง เพื่อบริหารงานฝึกสอนคณะกรรมการชุดนี้จะเป็นผู้ดำเนินการในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน เป็นต้นว่า การจัดโครงการฝึกสอน การวางแผนการฝึกสอน การจัดการนิเทศการฝึกสอน ตลอดจนการจัดประชุมอบรมสัมมนาในเรื่องต่าง ๆ ฯลฯ แต่ทั้ง 2 ลักษณะจะมีลักษณะที่ตรงกันอยู่ประการหนึ่งคือ การสรรหาอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งอาจารย์นิเทศก์ได้มาจากภาควิชาต่าง ๆ ส่งอาจารย์มาทำหน้าที่นิเทศหมุนเวียนกันไปในแต่ละภาคเรียนหรือแต่ละปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละภาควิชา เมื่อการจัดการฝึกสอนเป็นเช่นนี้ช่องว่างที่ก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติจึงเกิดขึ้นคือ อาจารย์นิเทศก์เกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นแค่เพียงอาจารย์นิเทศก์มีหน้าที่นิเทศการสอนเท่านั้น การดำเนินงานอื่น ๆ เป็นหน้าที่ของฝ่ายประสานการณวิชาชีพ อีกประการหนึ่งอาจารย์นิเทศก์ไม่ได้รับการอบรมสัมมนาในเรื่องการนิเทศมาก่อนมักจะทำหน้าที่เป็นอาจารย์นิเทศก์ด้วยความไม่เต็มใจ จึงทำให้การปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์ในค้ำต่าง ๆ เหล่านี้อยู่ในวงจำกัด ดังนั้นเมื่องานทางด้านการบริหารงานฝึกสอนมีความจำเป็นมากในความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์เช่นนี้แล้ว ในทางปฏิบัติที่เป็นไปได้ก็คือ (1) ในการสรรหาอาจารย์นิเทศก์ควรคัดเลือกอาจารย์นิเทศก์ที่มีความสนใจและมีความรับผิดชอบสูง (2) อาจารย์นิเทศก์ควรทำการนิเทศตลอดปีการศึกษา (3) อาจารย์นิเทศก์ควรมีบทบาทในการบริหารงานฝึกสอน มิใช่ทำหน้าที่นิเทศเฉพาะการสอนแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้อาจจะอยู่ในรูปคณะกรรมการดำเนินงานทั้งหมด ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าวอาจจะทำให้การปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์เป็นไปตามภาคหวังได้

จ. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการใช้มนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานอาจารย์นิเทศก์มีความเห็นว่า การใช้มนุษยสัมพันธ์เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นมากที่สุดและจำเป็นมากในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องต่อไปนี้คือ มีความจริงใจและเปิดเผยต่อบุคคลอื่น เข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การเปิดโอกาส

ให้บุคคลอื่นได้แสดงออกตามความสามารถ ความหนักแน่นและวางตัวได้อย่างเหมาะสม ใจกว้างและยอมรับทั้งความคิดเห็นของบุคคลอื่นด้วยความเต็มใจ มีความอ่อนโยนและมี กิริยามารยาทที่ดี ใช้หลักการแห่งประชาธิปไตยในการปฏิบัติงาน ให้กำลังใจและไม่ตำหนิ คติเตียนใครไว้เหตุผล ยอมรับนับถือผู้ร่วมงาน ยกย่องชื่นชมยินดีในผลงานและพบปะกับผู้ ร่วมงานอยู่เสมอ ในทำนองเดียวกันในสภาพที่เป็น รั้งอาจารย์นิเทศก็ได้ใช้มนุษยสัมพันธ์ ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากในทุกเรื่อง ซึ่งมีความสอดคล้องกันเป็นอย่างดีซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วย ที่อาจารย์นิเทศได้มองเห็นความสำคัญของการ ใช้มนุษยสัมพันธ์ ทั้งนี้เพราะสัมพันธภาพเป็น สิ่งสำคัญและจำเป็นที่จะช่วยให้แนวทางด้านการจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จ¹ ซึ่งสอดคล้อง กับความคิดของ วีรยุทธ วิเชียรโชติ ที่ว่า สังคมไทยยังต้องการสัมพันธภาพส่วนบุคคล เพราะจะนำมาซึ่งผลดีของการทำงานที่เป็นทางการ² และเช่นเดียวกันความเห็นของ ออตโต เจ.ชิปล่า (Otto J. Shipla) ที่ว่า สัมพันธภาพส่วนตัวกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง กับการนิเทศเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับอาจารย์นิเทศ³ ความคิดเห็นเหล่านี้ตรงกับงานวิจัย ของ วิวัฒน์ ใจเที่ยง ซึ่งพบว่า อาจารย์นิเทศสมควร เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบกับมีอารมณ์ มั่นคงหนักแน่นและควรมีความสามารถในด้านมนุษยสัมพันธ์กับความสามารถในการสาธิตการ

¹ วิจัย กิสสระ, การพัฒนาหลักสูตร (กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2522), หน้า 5. (อ้างสำเนา)

² วีรยุทธ วิเชียรโชติ, "ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและ การเมืองการปกครอง สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร" ประมวลบทความวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2517), หน้า 261.

³ ออตโต เจ.ชิปล่า, "บทบาทของอาจารย์นิเทศก์จากวิทยาลัย," แปลและ เรียบเรียงโดย สุวัฒน์ โสภณิทัศน์, โครงการปรับปรุงการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครู ชนบท (กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทยการพิมพ์, 2521), หน้า 26.

สอนด้วย¹

ฉ. ผลการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบอื่นๆที่อาจมีผลต่อสมรรถภาพ ปรากฏว่า
ขวัญในการทำงานเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุดต่อสมรรถภาพในการปฏิบัติงานนิเทศ
ซึ่งผลวิจัยครั้งนี้ตรงกับงานวิจัยของ สวัสดิ์ ทรัพย์จำนงค์ ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษา
ความเห็นของอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานโครงการฝึกหัดครูชนบทของ
วิทยาลัยครูหัวประเทศ ในปี 2518 ผลการวิจัยที่ปรากฏคือ ขวัญในการทำงานของอาจารย์
นิเทศก์ไม่ถี่ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ดังนี้

(1) สร้างทัศนคติที่ดีในการทำงาน ชี้แจงให้อาจารย์นิเทศก์เข้าใจถึงวัตถุประสงค์
ของโครงการฝึกหัดครู และพยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อการทำงานของนั่วมงาน

(2) วางมาตรฐานและสร้างเครื่องมือสำหรับวัดผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน

(3) สร้างความพึงพอใจในงานที่ทำ

(4) สัมพันธภาพระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ควรจะเป็นสัมพันธภาพ
ที่ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความนับถือซึ่งกันและกัน

(5) ความเป็นหน่วยหนึ่งของงาน อาจารย์นิเทศก์ทุกคนมีความต้องการเป็น
หน่วยหนึ่งของงาน ถ้าอาจารย์นิเทศก์ได้รับการยอมรับนับถือจากกลุ่มที่จะทำให้อาจารย์นิเทศก์
มีขวัญในการทำงานก็ขึ้น²

ผู้วิจัยมีความเห็นด้วยทุกประการ ดังกล่าว ทั้งนี้สาเหตุที่สำคัญที่สุดอาจจะมาจาก

¹วิรัตน์ ใจเที่ยง, "บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), บทคัดย่อ.

²สวัสดิ์ ทรัพย์จำนงค์, การดำเนินงานโครงการฝึกหัดครูชนบท เอกสาร
การนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 160 กรมการฝึกหัดครู (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา,
2518), หน้า 99-102.

ผู้บริหาร ในระดับต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน ไม่ได้คำนึงถึงอาจารย์นิเทศก์เท่าที่ควร ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องพึงให้ความสำคัญเข้าใจในเรื่องบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ให้ถูกต้อง เมื่ออาจารย์นิเทศก์ได้เข้ามามีบทบาทในตำแหน่งนี้แล้ว ควรได้มีการพัฒนาอาจารย์นิเทศก์ ให้มีความพร้อมที่จะทำงาน พยายามบำรุงรักษาอาจารย์นิเทศก์ให้มีสมรรถภาพที่สุด โดยใช้การทำให้มีความชอบและสวัสดิการ ให้เป็นอย่างดี¹

ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันฝึกหัดครู ในการพัฒนาอาจารย์นิเทศก์

เพื่อให้การนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สถาบันฝึกหัดครูควรดำเนินการในลักษณะดังต่อไปนี้

ก. การดำเนินงานเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอน

(1) แผนกหรือฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ควรได้มีการวางแผนเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอนในแต่ละปีการศึกษา ร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ เพื่อที่การปฏิบัติงานนิเทศจะได้รับความสอดคล้องกันไปในทำนองเดียวกัน และตรงตามเป้าหมายที่ได้วางเอาไว้

(2) แผนกหรือฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ควรจัดทำคู่มือการนิเทศการฝึกสอน สำหรับอาจารย์นิเทศก์ เพื่อที่จะได้ถือ เป็นแนวทางปฏิบัติในเรื่องต่างๆ

(3) แผนกหรือฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ควรจัดทำจุดสารสนเทศความเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอน จากผู้เชี่ยวชาญ หรือจากอาจารย์นิเทศก์ เพื่อที่จะได้เป็นข้อคิดในการปรับปรุงงาน ปฏิบัติงานด้านการนิเทศให้ดีขึ้น

(4) แผนกหรือฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ควรกำหนดระยะเวลาในการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์ คือ อาจารย์นิเทศก์ควรทำการนิเทศการฝึกสอนในลักษณะเต็มเวลา และทำการนิเทศเป็นเวลาอย่างน้อย 2 ปีการศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นผลดีต่อการพัฒนาอาจารย์ในรูปแบบต่างๆ

¹ กฤษณ์ กิริพงษ์, "กระบวนการบริหารงานนิเทศการฝึกสอนของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์การฝึกสอนในวิทยาลัยครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 29.

ข. การสรรหาอาจารย์นิเทศก์

(1) อาจารย์นิเทศก์ควรคัดเลือกจากผู้ที่ได้รับการศึกษาทางการนิเทศ การศึกษาโดยเฉพาะ ทั้งนี้ผู้ที่ได้รับการศึกษาในเรื่องดังกล่าว ย่อมมีความรู้ความเข้าใจ ในวิธีการ เทคนิคต่างๆในการนิเทศเป็นอย่างดี ซึ่งจะยังผลดีต่อการนิเทศการฝึกสอน ตลอดจนการดำเนินงานในเรื่องต่างๆ

(2) อาจารย์นิเทศก์ควรได้มาจากอาจารย์ผู้มีความเต็มใจ ยอม เสียสละและอุทิศเวลาที่จะมาทำหน้าที่นี้เท่านั้น เพราะจะทำให้ปัญหาต่างๆลดน้อยลงไป

ค. การพัฒนาอาจารย์นิเทศก์

(1) วิทยาลัยควรมีโครงการที่จะสนับสนุนให้อาจารย์นิเทศก์ได้เจริญ ก้าวหน้าในบทบาทหน้าที่ โดยสนับสนุนให้อาจารย์นิเทศก์ได้รับการศึกษาในระดับสูงที่เกี่ยวข้อง กับการนิเทศโดยเฉพาะ

(2) วิทยาลัยควรให้ความสำคัญต่อการนิเทศการฝึกสอนของ อาจารย์นิเทศก์มากยิ่งขึ้น โดยการให้การสนับสนุนทุกวิถีทางในเรื่องต่างๆ เช่นการจัด สวัสดิการ การบำรุงขวัญ การใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ฯลฯ

(3) อาจารย์นิเทศก์ที่ไม่ได้รับการศึกษาทางการนิเทศการศึกษา ควร ได้รับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องการนิเทศอย่างเข้มข้น ก่อนออกทำการนิเทศ และ ฝึกการนิเทศการฝึกสอน ร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ผู้ที่มีประสบการณ์ โดยในขั้นแรกอาจจะ เป็นเพียงการสังเกตวิธีการในรูปแบบต่างๆ จนกระทั่งมีความมั่นใจแล้วจึงออกทำการนิเทศ

(4) แผนกหรือฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรได้พัฒนาความสามารถ ของอาจารย์นิเทศก์อยู่เสมอ โดยการจัดอบรมสัมมนา การจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้ การศึกษานอกสถานที่ ฯลฯ เกี่ยวกับความรู้ วิธีการ และเทคนิคใหม่ๆทางการนิเทศ การฝึกสอน

(5) ควรมีการประเมินผลการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์ ตลอดระยะเวลาที่ทำการนิเทศ โดยสร้างเกณฑ์ที่มีความเหมาะสมและเชื่อถือได้ ทั้งนี้ ผู้ประเมินอาจได้แก่ คณะกรรมการฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ครู-อาจารย์นิเทศก์ฝ่าย

โรงเรียน นักศึกษาฝึกสอน และอาจารย์นิเทศก์ด้วยตนเอง

(6) แผนกหรือฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ควรจัดให้มีการสัมมนา การนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์ โดยกำหนดเป็นตารางในแผนงาน เพื่อให้ได้แก้ไขข้อบกพร่องหรือให้ข้อเสนอแนะที่ดีต่อกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนิเทศการฝึกสอน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการวิจัยเฉพาะในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือเท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรจะได้กระทำในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคอื่นบ้าง เพื่อที่จะได้เป็นผลสรุปซึ่งสามารถที่จะทำการส่งเสริม ปรับปรุง แก้ไขให้บังเกิดผลดีได้ในส่วนรวม

2. การวิจัยในครั้งนี้เป็นแต่เพียงการสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์เท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้การวิจัยในเรื่องนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ควรจะได้หาวิธีการในการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องสมรรถภาพของอาจารย์นิเทศก์ในลักษณะของการปฏิบัติจริง ซึ่งจะช่วยให้ได้ผลสรุปที่เป็นข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง อันจะเป็นผลดีต่อตัวอาจารย์นิเทศก์ ต่อการนิเทศการฝึกสอน และต่อโครงการฝึกสอนของการฝึกหัดครูต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย